

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

Tel. 827 42 02

Fax. 827 64 53

Warszawa, 25 października 2000 r.

34888

RPO/354193/2000/XII/JK

Pan

Bartosz Jałowiecki

Przewodniczący Zarządu Fundacji

"Polsko - Niemieckie Pojednanie"

ul. Krucza 36

00-921 WARSZAWA

Szanowny Panie Przewodniczący,

Uprzejmie informuję Pana, że zwrócili się do mnie przedstawiciele Środowiska Podchorążych - b. Jeńców Wojennych z prośbą o poparcie starań tego środowiska o nowelizację postanowień Uchwały Zarządu Fundacji nr 32/92 z dnia 15 września 1992 r, która pozbawia jeńców oflagów, nie mających stopnia oficerskiego prawa do pomocy finansowej oraz o zaliczenie do kategorii osób uprawnionych do świadczenia na podstawie przyjętej 6 lipca b.r. przez Bundestag ustawy o utworzeniu Fundacji " Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość".

Podczas spotkania z Przewodniczącym Zarządu Środowiska Podchorążych - B. Jeńców Wojennych - p. Władysławem Maciątkiem oraz Zastępcą Przewodniczącego Krajowej Komisji Żołnierzy 1939 r. - Woldenberczyków - p.Henrykiem Tomiczkiem, rozmówcy moi wyrazili ubolewanie, że dotychczasowe starania obu tych środowisk o uznanie podchorążych - jeńców wojennych z 1939r jako osoby uprawnione do zadośćuczynienia za pracę przymusową i represje w obozach

jenieckich nie znalazły zrozumienia Zarządu Fundacji "Polsko - Niemieckie Pojednanie" i to zarówno w kwestii wypłacanej pomocy finansowej jak i przewidywanej wypłaty świadczenia.

Zwrócono uwagę, że wprawdzie par.6 ust.3 powyższej Uchwały nr 32/92 Zarządu Fundacji z dnia 15 września 1992 r. ,wykluczający przyznanie pomocy finansowej jeńcom oflagów, stanowiskiem Zarządu Fundacji z dnia 4 stycznia 1994 r. został złagodzony, dopuszczając możliwość przyznania pomocy finansowej jeńcom oflagów nie mającym stopnia oficerskiego, jednak w praktyce nie ułatwiło

ono podchorążym osadzonym w oflagach starań o uzyskanie pomocy finansowej. Warunkiem pozytywnego rozpatrzenia wniosku było bowiem udokumentowanie pracy przymusowej poza oflagiem, w majątku ziemskim lub u indywidualnego gospodarza. Uzyskanie dokumentu potwierdzającego pracę przymusową poza oflagiem jest niemożliwe, gdyż okupant nie prowadził tego typu rejestrów.

Należy. więc odstąpić od tego wymogu, gdyż zmuszanie jeńców wojennych nie będących oficerami do pracy w oflagach oraz poza oflagami, stosowanie wobec nich represji, łącznie z zabójstwami, potwierdzają liczne badania historyków oraz materiały Głównej I(emisji Badania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu.

Pomoc finansową z środków Fundacji "Polsko Niemieckie Pojednanie" otrzymali jedynie ci podchorążowie, którzy zostali osadzeni w więzieniach i obozach koncentracyjnych lub przeniesieni karnie do obozów o zaostrzonym rygorze oraz ci jeńcy, którzy pod przymusem wyrazili zgodę na wyjście z niemieckich obozów do cywilnej pracy przymusowej. Z możliwości ubiegania się o pomoc finansową została natomiast wykluczona nieliczna już /ok.200 osób/ grupa podchorążych, którzy mimo szykan odmówili podpisania takiej zgody, pozostali w mundurach w ramach kompanii tzw. ordynansów przy oflagach i często aż do końca wojny pracowali przymusowo poza oflagiem. Podział taki budzi zrozumiałe rozgoryczenie w środowisku, tym bardziej, że podchorążowie ci nie zostali również zaliczeni do żadnej kategorii osób uprawnionych do świadczenia na podstawie ustawy "Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość".

Przedstawiciele Środowiska Podchorążych b. Jeńców Wojennych wyrazili dezaprobatę do stanowiska Zarządu Fundacji "Polsko - Niemieckie Pojednanie", zawartego w piśmie z dnia 8 września, znak: FPNP-I-138902/2000,wobec postanowień par. 11 pkt 3 ustawy o utworzeniu Fundacji "Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość" traktującym o ostatecznym wykluczeniu tą ustawą jeńców wojennych z kategorii osób uprawnionych do świadczenia. Wskazali m.in. na fakt, iż postanowienia par. 11 ust.3 ustawy: "Niewola wojenna nie uprawnia do otrzymania świadczenia" wykluczają rodzaj prześladowania - niewolę wojenną, nie wykluczają

jednak wypłaty świadczenia dla tych jeńców wojennych, których - wbrew konwencji genewskiej - zmuszano do pracy na rzecz III Rzeszy.

Należy zaznaczyć, że par. 11 ustawy stwarza możliwość rozszerzenia kategorii osób uprawnionych do świadczenia. Przepis ten stanowi, że organizacje partnerskie mogą - w ramach przyznanych im środków - objąć uprawnieniami do świadczenia także inne ofiary prześladowań nazistowskich, które nie należą do żadnej kategorii osób wymienionych w ustawie.

Ustawodawca zastrzegł jedynie, aby podjęte w tej sprawie decyzje nie uszczupliły środków przewidzianych dla więźniów obozów koncentracyjnych, więzień gett i ofiar Holocaustu.

Fundacja "Polsko - Niemieckie Pojednanie skorzystała już z tego prawa obejmując uprawnieniami do świadczenia jeńców wojennych osadzonych po styczniu 1941 r. w obozach emsländzkich oraz Stalagu Fallingb. oraz osoby deportowane do pracy przymusowej na teren Generalnej Guberni z terenów polskich włączonych do III Rzeszy, co zostało - zgodnie z ustawą- zaakceptowane przez Kuratorium Fundacji "Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość".

W związku z powyższym, zwracam się do Pana Przewodniczącego z uprzejmą prośbą o rozpatrzenie postulatów Środowiska Podchorążych - b. Jeńców Wojennych oraz rozważenie, biorąc pod uwagę nieliczną już grupę zainteresowanych, możliwości pozytywnego ich załatwienia.

Chciałbym również dodać, że otrzymuję wiele skarg od Powstańców Warszawskich - jeńców wojennych zmuszanych - wbrew konwencji genewskiej - do niewolniczej pracy, którzy także zostali pominięci w wypłacie świadczenia. Pozwalam sobie załączyć do wglądu kserokopię jednego z listów w tej sprawie, bez omawiania problemu, gdyż problem tego środowiska, w przeciwieństwie do środowiska podchorążych, został nagłośniony w Gazecie Wyborczej z dnia 23 października b.r. w artykule "Ani marki dla Powstańców", znajdując poparcie nie tylko czołowych polskich historyków lecz również przedstawicieli rządu uczestniczących w negocjacjach.

Załącznik: 1

Z wyrazami poważania

/-/